JIMMY CARTER

ŽENY, NÁBOŽENSTVÍ, NÁSILÍ A MOC

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

ŽENY, NÁBOŽENSTVÍ, NÁSILÍ A MOC

JIMMY CARTER

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Carter, Jimmy
[Call to action: Women, religion, violence and power. Česky]
Ženy, náboženství, násilí a moc / Jimmy Carter ; přeložil Václav Petr. -- Vydání 1. -- Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2016
Přeloženo z angličtiny
ISBN 978-80-7387-936-5

316.346.2-055.2 * 308 * 364.614 * 316.663 * 364.63-055.2 * 316.647.82-055.2 * 326.1-055.2 * 316.66-055.1/.3 * 316.647.8:316.346.2 * 2-1 * 2-256-277 * 316.48:342.7
- ženy -- sociální poměry -- 20.-21. století
- sociální nerovnost -- 20.-21. století
- sexuální role -- 20.-21. století
- násilí na ženách -- 20.-21. století
- diskriminace žen -- 20.-21. století
- obchod se ženami -- 20.-21. století
- gender -- náboženské aspekty
- sexismus -- náboženské aspekty
- interpretace posvátných textů
- hnutí za lidská práva -- 21. století
- monografie

316.3 - Globální společnosti. Sociální struktura. Sociální skupiny [18]

JIMMY CARTER

ŽENY, NÁBOŽENSTVÍ, NÁSILÍ A MOC

přeložil Václav Petr

Stanislav Juhaňák – TRITON

Jimmy Carter
Ženy, náboženství, násilí a moc

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © 2014 by Jimmy Carter

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2016
Cover photo – Courtesy: Jimmy Carter Presidential Library.
Translation © Václav Petr, 2016
Cover © Renata Brtnická, 2016
Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-936-5

Obsah

Úvod 9
1 Moje dětství 15
2 Vůle k míru a ženská práva 21
3 Bible a genderová rovnost 26
4 Plná vězení a legální zabíjení 38
5 Sexuální napadení a znásilnění 47
6 Násilí a válka 58
7 Postřehy cestovatele 66
8 Ženy a Carterovo centrum 77
9 Čemu se můžeme naučit od hrdinů boje za lidská práva 96
10 Genocida děvčat 121
11 Znásilňování 125
12 Otroctví a prostituce 132
13 Domácí násilí 148
14 Vraždy „ze cti“ 155
15 Mrzačení ženských pohlavních orgánů 159
16 Dětské sňatky a úmrtí spojená s věnem 163
17 Politika, příjmová nerovnost a zdraví matek 168
18 Cestou pokroku 181
Poděkování 203
Rejstřík 204
O autorovi 215

Knihu věnuji Karin Ryanové a nesčetným ženám a dívkám, jež jsou týrány a strádají a jimž se Karin pokouší pomáhat.

Úvod

Všechny neblahé jevy diskutované v této knize, týkající se předsudků, diskriminace, válek, násilí, zkreslených výkladů náboženských textů, tělesného a duševního násilí, chudoby a nemocí, dopadají neúměrně těžce na ženy a dívky.

Ničivých důsledků rasových předsudků jsem byl svědkem v době svého mládí na americkém „hlubokém Jihu", kde po celé století představitelé Nejvyššího soudu Spojených států amerických i všichni ostatní reprezentanti politického a společenského života automaticky předpokládali, že černí jsou v jistém zásadním smyslu méněcenní a podřízení bílým. Dokonce i ti zástupci vládnoucí třídy, kteří s touto premisou nesouhlasili, raději zachovávali mlčení a těžili z výhod většinového systému. V zájmu ospravedlnění diskriminace ve jménu Božím se citovaly pečlivě vybrané pasáže z Písma svatého.

Podobný diskriminační systém výrazně přesahuje hranice menších zeměpisných oblastí, obepíná celou planetu, nevyhýbá se žádnému národu, udržuje a rozšiřuje obchodování s lidskými otroky a tělesné mrzačení, dokonce legitimizuje vraždy v masovém měřítku. Je to systém založený na předpokladu, že muži a hoši jsou nadřazení ženám a dívkám, systém podporovaný některými náboženskými vůdci, kteří zkreslují poselství Bible, Koránu a dalších posvátných textů, aby podpořili svá tvrzení, že ženy jsou v jistém zásadním smyslu méněcenné a mužům podřízené, nehodné rovnocenně sloužit Bohu. Mnozí muži s touto premisou nesouhlasí, ale raději zachovávají mlčení a těží z výhod svého nadřazeného postavení. Tato falešná premisa ospravedlňuje genderovou diskriminaci téměř ve všech

sférách světského i náboženského života. Někteří muži se na ni dokonce odvolávají, když chtějí ospravedlnit násilí páchané na ženách a dívkách.

Dalším faktorem přispívajícím k násilí na ženách a dívkách je obecná tolerance násilí, od neodůvodněných ozbrojených konfliktů až po přehnané a předpojaté tresty za porušení zákona. Až v příliš mnoha případech se uchylujeme k násilí ne jako ke krajnímu, ale jako k jedinému řešení; vražedné násilí se stalo běžným jevem.

Na základě vlastních zkušeností a svědectví odvážných žen všech zemí a všech hlavních náboženských vyznání musím konstatovat, že se v důsledku působení obou zmíněných faktorů stále upírá rovnoprávnost ženám, tedy více než polovině všech lidských bytostí, a že tato diskriminace působí citelnou újmu nám všem, mužům i ženám bez rozdílu.

Se svou ženou Rosalynn jsme navštívili 145 zemí a založili jsme spolu neziskovou organizaci Carterovo centrum, *The Carter Center*, v němž v současnosti pracujeme na projektech, jež se týkají více než poloviny těchto zemí. V posledních letech jsme měli příležitost setkávat se s lidmi bezprostředně, tváří v tvář, často v odlehlých vesnicích uprostřed džunglí a pouští. Hodně jsme se toho dozvěděli o jejich osobním životě a zjistili jsme také, že tempo nárůstu nerovnosti se v jejich komunitách každým desetiletím zrychluje. Projevuje se v bohatnutí zemí bohatých a chudnutí zemí chudých, roste však i v rámci obyvatelstva jednotlivých zemí. Nerovnost v čistém jmění a příjmech občanů Spojených států amerických se od mého působení v Bílém domě výrazně zvýšila. V roce 2007 se příjem středních šedesáti procent Američanů zvyšoval dvojnásobně rychleji než příjem dolních dvaceti procent. A příjem horního jednoho procenta rostl patnáctkrát rychleji, a to především v důsledku nadměrného vlivu bohatých, kteří investují do voleb a získávají si tak pro sebe větší benefity ve Washingtonu a ostatních hlavních městech států federace. Konzervativní sloupkař George Will o tom píše: „Přebujelý veřejný sektor *nevyhnutelně* vychyluje rovnováhu v distribuci bohatství směrem k těm, jimž bohatství, sebevědomí a prohnanost umožňují manipulovat s vládou."

Avšak navzdory tomu, že ekonomická nerovnost představuje vážný a prohlubující se problém, jsem přesvědčen, že *nejvážnějším a nepojme-*

novaným celosvětovým problémem je diskriminace a násilí na ženách a dívkách, zaviněné z velké části chybným výkladem pečlivě vybraných pasáží z náboženských textů a rostoucí tolerancí k násilí a válečným konfliktům, živenou bohužel příkladem, který za mého života daly světu Spojené státy americké. Kromě nespravedlivého lidského utrpení, o němž je už téměř trapné hovořit, jsme svědky i katastrofálního dopadu toho, že nejméně polovina světové lidské populace nemá možnost přispívat k hospodářské prosperitě. Problém se netýká jen ženské otázky. A netýká se jen zemí nejchudších. Týká se nás všech.

Po několika letech studia genderové diskriminace prostřednictvím programu lidských práv v Carterově centru jsem začal na tento problém poukazovat mnohem důrazněji. Proto jsem byl požádán, abych v prosinci roku 2009 promluvil v Austrálii před několika tisíci posluchači v Parlamentu světových náboženství na téma klíčové role náboženství ve vytváření platformy, která by pomohla čelit globální hrozbě genderového násilí. Moje postřehy reprezentovaly osobní úhel pohledu řadového křesťana, učitele biblistiky (jímž jsem přes sedmdesát let) a bývalého politického vůdce.

Připomněl jsem posluchačům, že se ve vzájemných vztazích neřídíme jen mezinárodními ujednáními a dohodami, ale i svými vlastními měřítky morálních hodnot, založenými nejčastěji na Všeobecné deklaraci lidských práv, Bibli, Koránu a dalších textech, jež uchováváme ve svých srdcích a jež nás nabádají ke spravedlivému a soucitnému přístupu k ostatním lidem, k dodržování rovnoprávnosti mužů a žen a zmírňování utrpení. Některé vybrané náboženské texty jsou nicméně vykládány – téměř výhradně mocnými muži v roli náboženských vůdců křesťanského, židovského, muslimského, hinduistického, buddhistického či jiného vyznání – tak, aby dokazovaly podřadné postavení žen a dívek. Tvrzení, že ženy a dívky jsou před tváří Boží méněcenné, se šíří do sekulárního světa, aby ospravedlnilo nepřestávající hrubou a primitivní diskriminaci a násilí páchané na ženách. Mezi tyto činy patří nejen nepotrestaná znásilnění a jiné formy sexuálního násilí, infanticida (dětská homicida) novorozených holčiček a potraty plodů ženského pohlaví, světový obchod se ženami a dívkami a tzv. vraždy ze cti, kterým padají za oběť nevinné znásilněné ženy, ale

také méně násilné škodlivé praktiky, jež spočívají v nižším platovém ohodnocení a menší podpoře žen v rámci politického života. V projevu jsem zmínil i některé mimořádné úspěchy, jichž ženy navzdory všem těmto hendikepům dosáhly, a popsal jsem i svůj vlastní zápas související s mým vlastním náboženským vyznáním. Vyzval jsem věřící – bez ohledu na to, zda jsou vyznání protestantského, katolického, koptského, židovského, muslimského, buddhistického, hinduistického či kmenového –, aby si všímali porušování těchto našich základních morálních hodnot a snažili se aktivně zjednat nápravu.

> *Ať už je naše víra jakákoli, je nemožné si představit nespravedlivého Boha.*
>
> Zainah Anwarová, zakladatelka neziskové nevládní organizace Sestry v islámu (SIS), Malajsie

Na následujících stránkách popíši, co všechno jsem se o těchto otázkách dozvídal jako dítě, jako důstojník na ponorce, jako farmář, jako církevní vůdce během bojů za občanská práva, jako guvernér, prezident, univerzitní profesor i jako pracovník Carterova centra, vnímající problematiku z globální perspektivy. Během devíti desetiletí svého života jsem si s narůstajícím znepokojením a stále ostřeji uvědomoval existenci dalekosáhlých a převážně opomíjených genderových zločinů, ale zároveň jsem začal doufat, že s některými formami tohoto násilí bude možné skoncovat, pakliže se o nich dozvíme více a porozumíme jim. Účelem předložené knihy je pomoci odhalit formy genderového násilí širší veřejnosti a vyburcovat společnost k tomu, aby byla ochotna tento problém řešit.

Zamyslím se zde nejen nad souvislostí mezi náboženskými texty a obhajobou mužské dominance nad ženami, ale i nad způsoby, jimiž naše „kultura násilí" přispívá k popírání ženských práv. Podle mého názoru je mužská dominance formou útlaku vedoucího k násilí. V prosazování ženských práv nemůžeme ničeho dosáhnout, pakliže se nezamyslíme právě nad těmito dvěma faktory, jež k násilí na ženách přispívají.

V srpnu roku 2013 jsem se ve Washingtonu, D.C., připojil k vůdcům hnutí za občanská práva a dalším dvěma americkým prezidentům[1], abych s nimi oslavil 50. výročí historického projevu Martina Luthera Kinga, Jr., „Mám sen", který zde King přednesl v roce 1963. Když jsem se rozhlédl po shromážděném davu a pomyslel na knihu, kterou jsem právě psal, vrátil jsem se v myšlenkách k jinému Kingovu projevu, pronesenému o čtyři roky později v New York City. Jeho projev se týkal americké války ve Vietnamu, v níž tehdy sloužil můj nejstarší syn. King prohlásil: „Uvědomuji si, že nemohu protestovat proti násilí na utlačovaných v ghettech, aniž bych nejprve zřetelně ukázal na největšího šiřitele násilí v současném světě – na svou vlastní vládu." King pokračoval a vyzval všechny Američany, aby vnímali problém z širší perspektivy a pochopili, že lidská svoboda je nerozpojitelně svázaná s oddaností míru a nenásilí.

Pokud budeme na tato slova pamatovat, nemůžeme hovořit o ženských, lidských a občanských právech bez rozboru faktorů, které v naší společnosti podporují toleranci k násilí – násilí, jež neúměrně citelněji postihuje ženy. Problémem není jen militarismus v zahraniční politice, ale i to, že se v rámci celého systému trestního soudnictví uchylujeme k násilnému zbavení života a dlouhodobému odnětí svobody, i když je možné využít alternativní tresty. Krátkodobé politické výhody, jež přinášejí tvrdé zásahy proti zločincům či proti teroristům, zjevně nepřinášejí řešení problémů, jakými jsou recidiva, sexuální násilí a globální terorismus.

Vím, že násilí není v současné době běžnější, než bývalo v dosavadních lidských dějinách, je tu však jeden rozdíl. Získali jsme vizionářské normy, jež přijala globální komunita, aby šířila myšlenku míru a lidských práv, a globalizace informací zajišťuje, že porušování těchto principů nenásilí mocnou a obdivovanou demokracií má tendenci rezonovat celou světovou komunitou. S ohledem na mezinárodní závazky vůči míru a vládě práva bychom měli v realizaci ochrany ženských práv pokročit dál. Místo toho se ocitají v ohrožení i četné výdobytky, jichž bylo na poli lidských práv

1) K bývalému prezidentu Billu Clintonovi a úřadujícímu prezidentu Baracku Obamovi. (pozn. překlad.)

dosaženo od konce druhé světové války, neboť při řešení problémů spoléháme na ubližování druhým.

Nesmíme zapomínat na roli mravních a náboženských principů. V srpnu roku 2013 prohlásil papež František zcela prostě, že násilí nejen nepřináší skutečné řešení společenských problémů, ale navíc odporuje Boží vůli: „Víra a násilí jsou vzájemně neslučitelné." Na tomto působivém výroku, který oslavuje mír a slitování, by se mohla shodnout všechna vyznání bez rozdílu.

V červnu roku 2013 se v Carterově centru sešli náboženští vůdci, učenci a aktivisté, kteří spojili síly a pokoušejí se sladit náboženský život s naprostým zrovnoprávněním dívek a žen. Toto shromáždění jsme nazvali Fórum obránců lidských práv. Na nejrůznějších místech knihy uvádím krátká prohlášení z Fóra, nabízející široké spektrum myšlenek a možných perspektiv.

1
Moje dětství

Vyrůstal jsem západně od Plains ve státě Georgia, v relativně izolované venkovské farmářské komunitě Archery, kde žilo přibližně padesát afroamerických rodin a dvě bílé rodiny – naše a rodina předáka železniční opravny na trati Seaboard Air Line Railroad. Tenkrát (a dokonce i dnes) panoval na Jihu rytířský duch. Učili mě, že mám mít ke všem ženám úctu. Moje matka, zdravotní sestra s registrací, bývala často v práci v kteroukoli denní dobu, zejména tehdy, když ošetřovala pacienta, u něhož musela trávit dvacet hodin denně. Přišla domů v deset hodin večer, vykoupala se, vyprala si stejnokroj, nechala obvyklý psaný vzkaz s instrukcemi pro mě a moje sestry a ve dvě hodiny ráno se vrátila k pacientovi. V té době rodiče přijali dvě černé ženy, jež nám připravovaly jídlo a staraly se o dům. Dokonce i v oněch časech rasové segregace nám otec nakazoval tyto ženy respektovat a poslouchat je. A nevzpomínám si na jediný okamžik, kdy by si tyto ženy náš hluboký respekt nezasloužily.

V domě jsem pobýval tak málo, jak jen to bylo možné; upřednostňoval jsem práci s otcem na polích nebo v lesích, ve stodole nebo v obchodě u kováře, a když nebylo nic na práci, trávil jsem čas s kamarády u potoka nebo v lesích. Fascinovala mě afroamerická kultura mých černých kamarádů a spolupracovníků na poli.

Mou hrdinkou se stala Rachel Clarková, jejíž manžel Jack se staral o domácí zvířectvo naší rodiny a o farmářské vybavení a každý den hodinu před rozbřeskem rozezněl zvon, jímž všechny lidi na farmě svolával

ke každodenní práci. Ve sbírce básní *Nekončící účtování* (*Always a Reckoning*) se moje první a nejdelší báseň jmenuje „Rachel". Popisuji v ní Rachel Clarkovou jako ženu s „aurou jako královna", kterou nikdo z bílých nevyužíval k podřadným službám, jako je vaření, praní či domácí práce. V mnoha ohledech jsem s ní navázal pevné pouto, učila mě rybařit, rozpoznávat stromy, ptáky a květiny a vztahovat se k Bohu a ostatním lidem. Rachel proslula schopností načesat více bavlny a burských oříšků než kterákoli jiná osoba mužského či ženského pohlaví. V období sklizně se na poli denně konala tichá soutěž, platilo se za výkon, a Rachel v ní vždycky vítězila. V naší zemědělské komunitě si tím vydobyla velikou prestiž. Pracoval jsem vedle ní a načesal jednu řadu bavlny, zatímco ona dvě. Někdy mi pomáhala držet krok, zatímco jsme polem postupovali z jednoho konce na druhý. Vždycky jsem s potěšením přespával na paletě položené na podlaze u Rachel a Jacka. V oněch dávných a nevinných časech života jsem si žádné rasové či genderové rozdíly mezi lidmi neuvědomoval.

Můj základní postoj k ženám se nezměnil ani v šesti letech, kdy jsem při svých návštěvách nedalekého města Plains získával povědomí o tom, jak se dospělí k sobě navzájem vztahují po sexuální a rasové stránce. Úroda podzemnice olejné na naší farmě dozrávala během mých letních prázdnin, kdy jsem nemusel do školy a kdy mi otec dovolil jít na pole, nasbírat menší vozík oříšků a odtáhnout ho k nám na zahradu. Tam jsem natrhal asi pět kilogramů zralých lusků, nabral vědro vody ze studny, pečlivě jsem zelené lusky zbavil ulpívající hlíny a nechal je přes noc v nádobě se slanou vodou. Časně ráno jsem burské oříšky uvařil, rozdělil je do dvaceti malých papírových sáčků a pak jsem je v košíku odnesl podél železniční trati asi dvě míle do Plains, kde jsem za každý sáček arašídů požadoval pěticent.

S výjimkou nedělí jsem pak několik týdnů každé ráno navštěvoval koloniály, kovárny, stáje, čerpací stanice, poštovní úřady a prodejny s farmářskými výrobky, dokud jsem košík s arašídy nevyprázdnil. Obchodní cestující a jiní muži mi obvykle nevěnovali pozornost, ignorovali mě jako kus nábytku, klevetili, vyprávěli obhroublé vtipy a barvitě líčili svá sexuální dobrodružství, jako bych tam vůbec nebyl. Vzhledem k tomu, že jsem byl vychován, abych ctil matku a všechny ostatní ženy, s ohromením

jsem poslouchal, které ženy ve městě jsou nevěrné, která děvčata už „dala", jak často muži jezdí do nevěstince v sousedním městě Albany a kolik je to stojí. Nejvíce mě překvapovalo, že mnozí muži v těchto věcech upřednostňovali černé ženy, zatímco ostatní mezirasové společenské kontakty představovaly naprosté tabu. Se žádným ze svých rodičů jsem o těchto záležitostech nikdy nemluvil.

Tehdy jsem si konečně uvědomil, že žiji v komunitě, kde se biblická ponaučení vykládají tak, aby byla z hlediska zvyklostí a etických norem nejpřijatelnější. Nic takového jako rozvod u nás neexistovalo, protože jsme žili v duchu napomenutí Markova evangelia (10, 7–9): „Bůh učinil člověka jako muže a ženu; proto opustí muž svého otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!" Běžně se však vědělo, že někteří muži žijí s nevdanými ženami a jiní zase se ženami jiných mužů. Moje kmotra, vrchní sestra v nemocnici, byla vdaná za jednoho muže, ale žila s jiným, vrchním lékařem ve městě; měli spolu dítě, které pojmenovali po mně. Dva farmáři, kteří žili nedaleko od sebe, si vyměnili celé rodiny, ženy a děti, a pokud mi bylo známo, žili od té doby šťastně, aniž by si někdy lámali hlavu s takovými drobnostmi, jako je manželská smlouva.

Opožděně jsem zjistil dokonce ještě zásadnější mylný výklad Písma svatého, který ovlivnil celý můj život. Pochopil jsem, že zdůvodňování čili racionalizace je lidský rys, jímž se čas od času proviní každý z nás. Určitě bych nerad přiznal, že je některé z mých nejhlubších přesvědčení mylné, a kdyby někdo některé z nich zpochybnil, pátral bych ve všech pramenech, jen abych dokázal, že mám pravdu. Nejdůležitějším zdrojem hodnověrnosti byla pro moje věřící kolegy Bible svatá, jež zajišťuje pevné základy naší křesťanské víry. Hebrejský text Bible, Nový zákon a Korán, plus dávné výklady, poskytují komplexní historické a životopisné údaje o učení a skutcích těch, jež uctíváme. Mnozí zbožní lidé považují tyto texty za neomylné – jsou přesvědčení, že neobsahují ani jedinou chybu –, a to navzdory skutečnosti, že některé verše zřetelně odporují jiným veršům v témž posvátném textu a některé dávné výroky, například popisy hvězd padajících z nebe na zem, neodpovídají vědeckým poznatkům. V těchto

náboženských textech nicméně můžeme rozeznat určité celkové poselství a témata, jež téměř bez výjimky obhajují morální a etické hodnoty míru, pokoje, spravedlnosti, slitování, odpuštění a péče o všechny potřebné a strádající.

Na tyto principy můžeme zapomenout nebo je ignorovat, pokud je jejich porušování pro nás ze společenského, hospodářského či politického hlediska výhodné. Tohoto přístupu jsem byl svědkem po tři desetiletí svého života, kdy jsem žil v americké společnosti hlásající doktrínu Nejvyššího soudu Spojených států amerických „odděleni, ale rovni".[2] Každému bylo jasné, že v praktické aplikaci se spíše kladl důraz na „odděleni" než na „rovni", ale právní systém rasové segregace platil až do poloviny 60. let, kdy byly přijaty zákony zajišťující občanská práva.

Segregační zákony se dodržovaly v celé Georgii, ve zbytku „hlubokého Jihu" a do jisté míry i ve všech ostatních státech. V mládí jsem neslyšel o nikom, kdo by je zpochybňoval. Dnes jsem stěží schopen uvěřit, že proti nim nebyla vznesena žádná vážná námitka, i když moji jediní přátelé a kamarádi a jejich rodiny s námi nechodili do stejného kostela, navštěvovali jinou, podřadnější školu a nemohli ani volit, ani zasedat v porotách. Když jsem chtěl s jedním ze svých černých kamarádů zhlédnout film v okresním městě, jeli jsme ve vlaku v oddělených vagonech a v místním divadle jsme seděli každý v jiném patře. Celé své mládí jsem se těchto praktik spoluúčastnil. Naši baptistickou církev v Plains příležitostně navštěvovali význační náboženští vůdcové a přednášeli kázání založená na vybraných pasážích z Písma, na nichž dovozovali, že je Boží vůlí, aby rasy zůstávaly oddělené, a dokonce s hrdostí oznamovali, jak daleko jsme od dob zrušení otroctví ve Spojených státech pokročili – i když se nucená poroba v citovaných biblických textech zjevně přehlížela.

Mlhavě si vzpomínám, kdy jsem si poprvé v životě uvědomil segregaci. Bylo mi zhruba čtrnáct. Jednou jsem se s kamarády vracel z polních prací

2) Doktrína „odděleni, ale rovni" (*separate but equal*) znamenala ústavní záruku segregace bílých a černých. Zajímavé je, že si vzala příklad z louisianského zákona z roku 1890, kde byla formulována v opačném pořadí – „rovni, ale odděleni" (*equal but separate*). (pozn. překlad.)

a procházel s nimi brankou oddělující pastvinu od pozemku pro stáje a stodoly, a oni ustoupili, abych prošel první – když jsem pak odešel z domova na univerzitní studia a sloužit do námořnictva, napsal jsem na toto téma báseň „Branka na pastvinu" (*The Pasture Gate*). Tehdy mě napadlo, že mi kluci nastražili drát, o který při průchodu brankou zakopnu – často jsme si navzájem vyváděli žertíky tohoto druhu –, ale později jsem pojal podezření, že jim jejich rodiče vysvětlili, že když jsme nyní starší, neměli by už jednat s bílým jako rovný s rovným.

Mnozí sekulární a náboženští vůdcové dosud seriózně nezpochybnili a neodmítli obdobné zneužití vybraných veršů z Písma, jimiž se ospravedlňuje přesvědčení, že dokonce i v očích samotného Boha – nebo právě v jeho očích – zaujímají ženy a dívky vůči svým manželům a bratrům podřízené postavení.

> *Jsou-li ženy rovnoprávné před tváří Božího, proč nejsou rovnoprávné před tváří mužů?*
>
> Zainah Anwarová, zakladatelka neziskové nevládní organizace Sestry v islámu (SIS), Malajsie

Co se týkalo postoje společnosti vůči mimomanželskému sexu, dlouho záleželo na tom, zda se ho dopouštěl muž, nebo žena. V letním čísle časopisu *Christian Ethics Today* z roku 2013 najdete článek mladé Kanaďanky, která byla v devatenácti letech jako nevdaná zbožná křesťanka stigmatizovaná svým pastorem, který se dozvěděl o jejím pohlavním styku. Tento duchovní vůdce se rozhodl poučit ji před shromážděním mladých lidí jakousi metaforou; dal kolovat sklenici vody, požádal každého, aby do ní plivl, a pak se zeptal: „Kdo se z toho teď chce napít?" Tato Kanaďanka je dnes šťastně vdaná, má tři děti, prohlašuje, že není „znehodnoceným zbožím" nehodným řádného manžela, a chce ubezpečit čtyři z pěti evangelikálních křesťanek, jež už měly předmanželský sex, že je Bůh za to nezatracuje a neměly by se nechat očerňovat.

Četba jejího prohlášení mě zneklidnila, ale uvědomil jsem si, že tento přístup k problému je pravdivý, ba užitečný. Lidé v mém rodném městečku